

REGIONÁLNY ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SO SÍDLOM V LIPTOVSKOM MIKULÁŠI - HISTÓRIA PO SÚČASNOSŤ

Právny základ vzniku a rozvoja hygienickej služby v bývalom Československu položil zákon č. 4/1952 o hygienickej a protiepidemickej starostlivosti, ktorým sa vytvoril systém štátneho zdravotníctva. Do tohto systému boli zabudované princípy socialistického zdravotníctva vytvoreného v Sovietskom zväze. Výkonnými zariadeniami orgánov hygienickej služby boli hygienicko-epidemiologické stanice. Začiatky budovania hygienicko-epidemiologických staníc sú poznamenané improvizáciou v kádnoch i priestoroch. V mnohých okresoch mala stanica len jedného lekára bez náležitej odbornej erudície, a aj to nie vždy na plný úväzok. Bývalé krajské a okresné hygienicko-epidemiologické stanice (KHES, OHES) boli zariadeniami príslušných národných výborov a spadali pod rozpočet zdravotno-sociálneho referátu. Až v r. 1960 sa OHES a KHES stávajú začleneným zariadením okresných, resp. krajských ústavov národného zdravia

História budovania hygienickej služby na Liptove :

Do územnej reorganizácie v roku 1960 existovali na Liptove 3 OHES:

V meste Ružomberok - od r. 1952 - okresný hygienik - MUDr.
František Hilbert

V meste Liptovský Mikuláš - od r. 1953 - okresný hygienik MUDr.
Rudolf Rajniak

V meste Liptovský Hrádok - od r. 1953 - okresný hygienik MUDr.
Vojtech Kustra

Laboratórna činnosť začala najprv v Liptovskom Mikuláši vyšetrovaním vzoriek vôd v roku 1954 a týfová epidémia v tomto roku dala začiatok ich mikrobiologickej činnosti.

V roku 1960 sa z troch OHES stala jedna OHES so sídlom v Liptovskom Mikuláši s okresným hygienikom MUDr. Rudolfom Rajniakom, významnou osobnosťou Liptova. Pre svoj bystrý um, operatívnosť, prezieravosť a aktivity na ochranu ľudí žijúcich v tomto regióne bol, ale aj ako všeobecný lekár. Jeho slovo – slovo hygienika, bolo akceptované bez toho, aby ho písal na papier. Bol aj vynikajúci diagnostik , mal súkromnú ambulanciu a liečil ľudí počas víkendov, kedy ho vyhľadávali ľudia z celého Slovenska. Jeho zásluhou a aktivitou, ktorá v tom čase predstihla dobu, bola postavená účelová 4-poschodová budova pre OHES, ktorá od roku 1968 slúžila ako účelová budova hygienickej služby a tomuto účelu slúži doposiaľ(dnešné sídlo Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši). Jej priestory poskytovali zázemie pre vybudovanie

hygienických laboratórií, laboratória pre lekársku mikrobiológiu a mikrobiológiu životného prostredia a pre administratívne zázemie pre odborných zamestnancov OHES. Z tohto pohľadu osobnosť MUDr. Rudolfa Rajniaka je možné považovať za zakladateľa budovania hygienickej služby na Liptove. Jeho pracovná vyťaženosť sa zrejme podpísala pod jeho náhlu smrť v roku 1969, ktorá ho vytrhla z pracovného života vo veku 61 rokov.

Po jeho smrti bol poverený zastupovaním okresného hygienika MUDr. Ivan Lepieš (od 26.1.1970 do 31.7.1970). Od 1.8.1970 nastúpil do funkcie okresného hygienika MUDr. Vladimír Hrianka, ktorý v hygienickej službe pracoval už od roku 1956. Aj MUDr. Vladimír Hrianka svojou zanietenosťou pre veci verejného zdravia, zásadným postojom k svojmu povolaniu ako k poslaniu, významne prispel k odbornému a personálnemu pozdvihnutiu hygienickej služby na Liptove. Práci sa venoval od rána do večera, neustále sledoval všetku dostupnú odbornú literatúru, a to aj v cudzích jazykoch. Pre nastupujúcich lekárov bol príkladom a prirodzenou autoritou. Mal obdivuhodný prehľad o rôznorodých súvislostiach z rôznych oblastí života.

Revolučný rok 1989 zastihol hygienickú službu na Slovensku v dobrej personálnej a materiálnej kondícii. Na 45-tich pracoviskách rovnomerne pokrývajúcich celé územie Slovenska pracovalo viac ako 3000 zamestnancov, z nich 437 lekárov. Väčšina lekárov spĺňala predpísané odborné špecializácie. Na podklade novely zákona č. 20/1966 o starostlivosti o zdravie ľudu sa začali uskutočňovať opatrenia na transformáciu hygienických staníc na nový typ zariadení, ktoré by lepšie reflektovali požiadavky na ochranu zdravia v zmenených politických, sociálnych a ekonomických podmienkach v systéme trhového hospodárstva. Politicky bol pochopiteľný odklon od bývalých sovietskych modelov verejného zdravotníctva, na princípoch ktorých bola hygienická služba na Slovensku vo svojich začiatkoch vybudovaná. V dôsledku týchto zmien sa zrušili funkcie okresných a krajských hygienikov a okresné hygienické stanice boli premenované na ústavy hygieny a epidemiológie. V roku 1992 sa stala riaditeľkou Ústavu hygieny a epidemiológie v Liptovskom Mikuláši MUDr. Eva Chobotová.

V dôsledku rozpadu systému OÚNZ sa stávajú ústavy hygieny a epidemiológie samostatnými organizáciami, riadenými a financovanými priamo z ministerstva zdravotníctva. Zákonom NR SR č. 272/1994 Z.z. o ochrane zdravia ľudí sa stali orgánmi na ochranu zdravia Ministerstvo zdravotníctva SR, štátni okresní hygienici na okresných úradoch a štátni obvodní hygienici na obvodných úradoch. Obvodní hygienici a okresní hygienici vykonávali svoje činnosti v súčinnosti s referátom štátneho okresného lekára na okresnom úrade. Okresných a obvodných hygienikov vymenúval prednosta príslušného úradu. Od r. 1995 boli bývalé ústavy hygieny a epidemiológie premenované na štátne zdravotné ústavy, ako štátne rozpočtové organizácie.

Od 1.6. 1992 do 6.9.2010 plnila úlohy riaditeľa, obvodného hygienika a neskôr regionálneho hygienika MUDr. Eva Chobotová. 1.1.2004 sa bývalé štátne zdravotné ústavy premenovali na regionálne úrady verejného zdravotníctva na čele ktorých boli regionálni hygienici. Tieto úrady sa stali orgánmi štátnej správy. V tomto roku došlo aj k zrušeniu laboratórnych pracovísk úradu.

Od 7.9.2010 vedie Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši MUDr. Gabriela Guráňová. V súčasnosti je úrad štátnou

rozpočtovou organizáciou ministerstva zdravotníctva, jeho činnosť má miestu príslušnosť v okresoch Ružomberok a Liptovský Mikuláš a je vykonávaná v súlade so zákonom NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.

História aj súčasnosť spoločenského diania potvrdzujú, že ochrana verejného zdravia si v každej dobe vyžaduje adekvátnu pripravenosť odborníkov na včasné a zmysluplné riadenie preventívnych opatrení, k čomu inštitúcie orgánov verejného zdravotníctva majú slúžiť ako jeden z článkov podieľajúcich sa na tejto úlohe.

MUDr. Rudolf Rajniak,
okresný hygienik, 1953 – 1969

MUDr. Vladimír Hrianka,
okresný hygienik, 1970 - 1992

MUDr. Eva Chobotová,
riaditeľka a regionálna hygienička, 1992 –
2010

MUDr. Gabriela Guráňová,
regionálna hygienička, a
vedúca služobného úradu
od r. 2010